

Боєцька-Пономаренко Б. Т.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Пономаренко О. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Шевченко В. В.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТИПИ МІГРАЦІЇ: ОНОВЛЕНЕ БАЧЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ

Попередній аналіз підходів вітчизняних і зарубіжних дослідників кількох суміжних суспільно-гуманітарних галузей знань до визначення поняття “міграція” уможливив вироблення ємної дефініції цього вищого явища. Виявлено розподіл явища та/чи процесу міграції на чисельні типи, здійснюваний науковцями як на підставі різних одиночних критеріїв, так і їх комбінацій, або ж сукупності. Відтак, запропоновано авторське бачення систематизації сьогоденних видів міграції і тих, які сформувалися історично. Враховано сучасні епізоди міграції, а також особливості новітніх міграційних потоків, які переважно стихійно формуються під впливом стрімких геополітичних, економічних і соціальних обставин; роль дипломатичного діалогу та міжнародних організацій у їх адмініструванні. Подальша класифікація міграційних проявів на (під)групи здійснена на основі загально визнаних поглядів, модифікованих із урахуванням актуальних трансформацій глобалізованого світового суспільства. Відзначено множинний, комплексний, взаємопов’язаний характер міграторних і мігrogenних (термін О.Пономаренко) чинників. Констатовано високу адаптаційну здатність і спроможність на швидку самоорганізацію сьогоденних міграційних рухів українців; її вищий моральний рівень і відчутніше небажання мігрантів розривати зв’язки з батьківщиною. Засвідчене значне сприяння – на протиположному супротиву – прийняттю переміщених осіб світовою громадськістю, а також надання останньою різноманітної допомоги мігруючим. Постульовано необхідність концептуального оновлення термінологічного тезаурусу (перегляд використовуваної номенклатури), удосконалення інструментарію, способів документування міграції – у контексті інтегрованого мультидисциплінарного бачення проблеми переміщення осіб у світі. Сформульовано вектор подальших наукових розвідок у цій сфері, а саме: побудова багатовимірної мультимодальної схематичної репрезентації досліджуваного явища як універсальної моделі міграції XXI ст.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси і потоки, мігранти, типи міграції, категорія, група, міжнародні/дипломатичні переговори, сучасні процеси суспільства.

Постановка проблеми. Переважна більшість процесів у суспільстві не відбувається без такої складової, як постійна трансформація. Наразі глобальний та всеохоплюючий характер цих змін не потребує доведення. Ця теза справедлива і застосовувана для сфери політики, міжнародних відносин, дипломатії, торгово-економічних і фінансового полів, науки на загал, транспортування товарів і людей, а також, звісно, і в контексті дослідження міграції в історичному розрізі. Демографічні зміни позначаються як на процесах управління структурами суспільства, адмініструванню фінансовими потоками, правовому забезпеченні й захисті, необхідності компенсувати трудові, медико-соціальні та продовольчі ресурси, збере-

ження культури, самобутності, історії, традицій. Відтак, міграція як явище породжує низку теоретичних і практичних завдань, на вирішення яких постійно працюють науковці різних суміжних і віддалених галузей знань. Ця обставина пояснює наявність незліченної кількості праць, які щороку актуалізуються, задовольняючи нагальні потреби чи неминучі прогалини у дослідженнях.

Усвідомлення континуального характеру міграції, її еволюційна видозміна, диверсифікація та дедалі адаптивніша властивість вимагають нових наукових розвідок, які б, принаймні, допомагали документуванню цих змін, а також служили джерелом для здійснення повномасштабного академічного дослідження цього комплексного та багатави-

мірного явища як об'єкта міжгалузевого інтересу та міждисциплінарних студій. Більш швидшим і відчутнішим результатом такого аналізу могла би стати детальна класифікація видів, типів і категорій міграції. А це, у свою чергу, спростить розуміння тенденцій переміщення осіб, зробить спробу спрогнозувати логіку; відтак – підготувати суспільство до оперативного та належного реагування, упередить небажані наслідки, зрештою, полегшить процес для його безпосередній учасників.

Аналіз публікацій; виділення невіршених частин дослідження. З огляду на масштабність досліджуваного явища, не викликає сумнівів існування значної кількості праць, у яких висвітлюються різні аспекти міграції. Так, приміром, серед вітчизняних дослідників міграційні процеси у світі вивчав Ю.І. Римаренко [1998]. Міграції населення України аналізував М.Д. Романюк [1999]. Цей же напрямок розвивав професор В.І. Сергійчук, зосереджуючись на окремих етапах історичного розвитку нашого народу. Форми міграції (зокрема, офіційна та нелегальна) були одним із аспектів наукового інтересу А.С. Романюка [1997, 21–25]. Інші форми міграції, зокрема – соціальна – становили предмет дослідження В.Шелюка. Цьому науковцеві належить і розширене визначення міграції та спроби її повного опису [2001, 45–50]. Досить повна класифікація міграції належить О.А. Ровенчак [2016, 129–136].

З-поміж зарубіжних дослідників доцільно виділити внесок С. Колінсона [1994] – у контексті вивчення міжнародних міграцій, а також її класифікації на види. Комплексний феномен міграції крізь призму постійності/темпорального критерію розглядав Г. Тапінос [2001]. М. Оскольскі вивчав мотиви міграції [2001, 46–54]. Наукові розвідки різних вимірів міграції здійснили: А. Адеподжу (внутрішній/зовнішній; тривалість) [1999, 106], М. Пулен (просторовий; джерела даних про міграцію) [2000, 14–37]. А. Ічдуйгу навів свою класифікацію міжнародної міграції [2001, 131–142].

Наведені вище приклади є лише незначною частиною наукових розвідок на тему міграції. Однак, основна властивість досліджуваного явища – континуальна еволюція, видозміна та диверсифікація – пояснює неповноту його описів і, водночас, спонукає до подальшого аналізу, піднімає актуальні питання та вимагає пошуку оперативних відповідей.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На нашу думку, одним із перспективних напрямків і поки що незавершеним завданням

для вчених є розробка всеохоплюючої класифікації, котра б спростила сприйняття феномену міграції, унаочнила взаємозв'язок між мігrogenними/мігротворними (*термін О.В. Пономаренко*) чинниками, учасниками та наслідками міграційних процесів. Звісно, обмежені рамки наукової статті унеможливають виконання цього завдання водночасі. Однак, реальним є зробити посильний внесок у розбудову попередніх групувань видів і типів міграції, створивши, таким чином, місток до оновленої класифікації, яка відобразатиме реалії сьогодення.

Викладення основного матеріалу. Термін «*міграція*», що походить від латинського слова «*migratio*», у найширшому значенні [25] – це «переселення народів у межах країни або з однієї країни в іншу». Таке формулювання уможливорює пристосування терміну до потреб низки галузей (але не обмежуючись лише ними): зовнішньої та внутрішньої політики, дипломатії, міжнародних відносин, економіки, географії, соціології і, звісно, історії. Кожна з цих дисциплін уточнює дефініцію, адаптуючи її під власні потреби. Ми пропонуємо сформулювати квінтесенцію існуючих дефініцій таким чином:

Для цілей цієї статті послуговуватимемося робочою дефініцією, згідно якої *міграція* – це груповий чи поодинокий випадок перетину адміністративного кордону власної країни ключовими фігурами цього процесу (мігрантами), не залежно від мотивів, наявності законних підстав, часу перебування за межами батьківщини, що може спричинити зміну постійного місця проживання (однак, з метою відмінною від планованого туризму).

Традиційно виділяють такі *види й типи міграції* [1, с. 106; 3, с. 251; 12, с. 133–134; 20, с. 22–24; 21; 33, с. 224–225]: зовнішня (міжконтинентальна та континентальна) і внутрішня; організована та неорганізована (стихійна); добровільна та примусова; політична (+вимушена); економічна (+вимушена); зворотня та незворотня; релігійна; етнопонаціональна; епізодична (по суті, одноразова, як-то, приміром ділова поїздка); маятникова (човникова, часта/регулярна, двостороння); сезонна; транзитна; короткотермінова; середньо термінова; довготермінова; постійна (незворотня, переселення, ПМП) та ін.

Звичним є і розподіл осіб, які залучені до процесу міграції (мігрантів) на такі категорії, групи, типи [8, с. 38; 10, с. 28–30; 12, с. 325–327; 32, с. 2]: постійні переселенці; тимчасові службовці чи робітники (легальні та нелегальні); шукачі притулку;

біженці; політичні, економічні, екологічні (добро-вільні/вимушені) мігранти; мігранти заради роботи, навчання, створення/возз'єднання родини; учасники гуманітарних переміщень/переселень; члени сімей мігрантів; іноземці з дозволом на проживання; «візитери» (дипломати, працівники міжнародних місій, відряджені особи); реемігранти і т.д.

Відтак, можна припустити, що існує відносна одностайність у дефініціях типів, видів міграції та її учасників. Водночас, цього не вдалося стежити при аналізі типологізацій міграції на загал, оскільки в основу відомих класифікацій покладено один або певну кількість критеріїв, або ж вони відображають лише окремих аспекти досліджуваного явища [1; 8; 21]. Найпростіший приклад неповноти класифікацій – неврахування осіб, які мають статус або де-факто перебувають у статусі осіб без громадянства, оскільки вони не можуть користуватися правами, передбаченими виключно для громадян певної держави. Це відбувається внаслідок розпаду держав або колонізацій.

Наші власні спостереження за останніми подіями геополітичного значення, що торкнулися безпосередньо України, та швидко набули світового значення, наштовхнули нас на думку про необхідність переосмислення поняття «туристична» міграція. Йдеться про «вимушений» міграційний туризм, (термін авторів), туристичну міграцію, котра масово охопила українців після 24.02.2022 року. Цей новий вид міграції став *гібридним* явищем, яке поєднало ознаки масового стихійного переміщення осіб (тварин і транспортних засобів), спровокованого раптовими форс-мажорними обставинами, засвідчувало – хоча б частково – ознаки політичної та економічної міграції, мало суто примусовий, а точніше сказати – силуваний характер. Основним *мігrogenним/мігтотворчим* (термін авторів) *фактором*, звісно, стала небезпека для життя, що межує із загрозою його існування. Ця загроза підсилилася неможливістю мати гарантоване безпечне помешкання, відсутністю продуктів харчування, ліків, засобів гігієни, інших засобів для існування, а подекуди і просто питної води. У термін «вимушений» туризм як ви міграції вкладаємо не лише необхідність переміститися під тиском зовнішніх обставин, але й факт необхідності пускатися у подорож тим, хто раніше навіть боявся подорожувати залишати звичну обстановку та нажиті майно. На відміну від усталеного змісту терміна «туристична міграція», під якою розуміється тимчасовий виїзд людини з постійного місця проживання, «поїздки, які, як правило, не мають постійного характеру та відбуваються у різних напрямках» [37, с. 135],

вимушена туристична міграція містить дуже незначний відсоток «доброї волі» чи власного бажання особи, котра зважилася на такий крок. Вимушене переміщення, започатковане з території України у 2022 році наразі не має ані постійного характеру, ані єдиного напрямку, ані визначеності щодо його тривання у часі. Перший етап міграції сьогодення наближався до біженства та пошуку притулку. При чому, його можна підрозділити на 2 стадії: внутрішня і/або зовнішня міграція. У цьому переміщенні співгромадян переважає етнопонаціональний компонент, хоча він очікувано співіснує з проявами подальшого переселення тих, хто у вій час прибув до України у статусі мігранта. На наступному етапі додалася ознака трудової міграції. Наразі спостерігається навіть часткова рееміграція та іміграція, однак наступні стадії процесу поки спрогнозувати ще важко.

Варто відзначити й оскомі риси сьогоденної міграції, учасниками якої є переважно українці. Найперше, що привертає увагу, – це злагодженість дій потенційних мігрантів, попри стихійність і абсолютну неочікуваність процесу. Надзвичайно швидка організація – від волонтерської допомоги, спрямовано на забезпечення усіх соціальних потреб (що, власне, перетворює міграційний рух на майже туристичну подорож), до всілякого сприяння вітчизняних чиновників, дипломатів, міжнародних урядових і неурядових організацій; світового суспільства в цілому. Останнє є максимальним виявом політичної, економічної, військової, гуманітарної глобалізації (*термін автора Б.Т. Босцької-Пономаренко*). Ці обставини якісно змінили концепт «міграція» за рахунок середньостатистично вищого морального рівня мігрантів, меншого бажання розривати зв'язки з батьківщиною. Країни-рецепієнти – на противагу очікуваному супротиву – демонструють максимальну відкритість, сприяння, підтримку й прийняття переміщених осіб світовою громадськістю, а також надання останньою різноманітної допомоги мігруючим.

Викладене вище засвідчує необхідність переглянути використовувану номенклатуру та дефініції досліджуваного явища, концептуального оновити термінологію на позначення новітніх випадків міграції, а також тезаурус цієї сфери на загал.

Дигіталізація та наявність сучасних технічних засобів, – як-то відеореєстри на переходах і пунктах пропуску через кордон, – відкривають нові можливості для фіксації та документування міграційних потоків. Це розширює коло дисциплін, дотичних до її вивчення, а також підкреслює значимість і релевантність інтегрованого мультидис-

циплінарного підходу до подальшого вивчення проблеми переміщення осіб у світі.

Схематично наше бачення сучасної «класифікації міграції» можна представити у таблиці «мотивів» (по горизонталі), які відповідають основним видам і типам міграції, а також її «аспектів» (по вертикалі). На перетині цих двох «площин» розміщені універсальні підвиди та підтипи (виділені

курсивом), котрі визначаються і співвідносяться за принципом «таблиці множення». Зазначимо, що усі підвиди та підтипи можуть комбінуватися між собою, а також уточнювати (конкретизувати, деталізувати, розширювати) більш, ніж один мотив (=вид, тип) міграції. Підкреслено новітній тип міграції, що зародився на території України (точніше – з неї до інших країн).

Таблиця 1

Види міграції

		МОТИВИ										
		Політичний	Дипломатичний	Економічний	Соціальний	Трудовий	Медичний	Екологічний (вкл. стих. лиха)	Мілітарний	Етно (мовно) культурний	Релігійний	Туристичний
АСПЕКТИ	Правовий	Легальна Нелегальна Напівлегальна										
	Арбітральний (добровільний)	Добровільна Вимушена (статус біженця його пошук або набуття) Примусова										
	Темпоральний (час тривання)	Тимчасова (коротко-, довготривала) Постійна										
	Повторюваність (регулярність, реітерація)	Одноразова, одночасна Епізодична Нерегулярно повторювана Регулярна										
	Векторальний (напрямок)	Внутрішня (у межах країни) Зовнішня, міжнародна Маятникова транзитна										
	Дистанційний (відстань)	Регіональна Континентальна Трансконтинентальна										
	Кількісний	Одноосібна Родинна/сімейна Групова Адмін. одиницями (напр., селами) Масова										
АСПЕКТИ	Якісний (за рівнем освіченості чи кваліфікованості)	Інтелектуальна Фахова Низько-/малокваліфікована Некваліфікована										
	Організованість	Стихійна Ланцюгова Організована										
	Наявність/відсутність цілі, мети	Наявність чи відсутність чітко детермінованого МОТИВУ										

Висновки дослідження та подальші перспективи у цьому напрямку зводяться до наступного: засновуючись на ємній дефініції міграції, а також існуючих множинних підходів до його розподілу на чисельні типи запропоновано авторське бачення систематизації визнаних науковцями видів міграції. Враховано останні у часі епізоди міграції, що формуються під впливом сучасних геополітичних, економічних і соціальних чинників, а також трансформацій глобалізованого світового суспільства. Вбачається необхідність оновити терміносистему, що обслуговує наукові розвідки, присвячені міграції; введено окремі

терми для покриття дефініційних лакун. Запропонована класифікація у формі таблиці видів і типів міграції (*спільна розробка О.Пономаренко та Б.Боецької-Пономаренко*) максимально спрощено – однак не примітивізуючи – унаочнює комплексність і багатоаспектність цього явища. Водночас, така схема дозволила виявити неописані чи малодосліджені – переважно новітні – види міграції (як-то вимушений туризм). Нарешті, сформульовано вектор подальших наукових розвідок, а саме: побудова багатовимірної мультимодальної схеми категоризації типів і видів переміщення осіб як універсальної моделі вивчення міграції ХХІ ст.

Список літератури:

1. Адеподжу А. Взаимосвязь между внутренней и международной миграцией: африканская действительность. *Международный журнал социальных наук*. 1999. № 024. С. 101–111.
2. Адеподжу А. Адеподжу А. Региональные и локальные перспективы. Проблемы и новые тенденции международной миграции в Африке южнее Сахары. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С. 161–175.
3. Аранго Х. Глобальные тенденции и проблемы. Объяснения миграции: критический обзор. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С. 43–59.
4. Бакаев О. В., Римаренко Ю. І. Міграція. *Юридична енциклопедія*: [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998–2001. С. 792.
5. Володько В. Ціннісні орієнтації сучасних українських трудових мігрантів (соціокультурний підхід). Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 100 с.
6. Володько В., Ровенчак О. Моделі соціокультурної адаптації іммігрантів. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2008. Вип. 2. С. 182–211.
7. Глосарій з міграції, URL: http://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/published_docs/serial_publications/Glossary_eng.pdf (дата звернення: 26.09.2022).
8. Городецька Г. Україна кризь призму світової міграції. *Наукові записки КиєвоМогилянської академії Серія: Соціологічні науки*. 2007. Т. 70. С. 60–65.
9. Гринда Н. Політичні і правові рамки спільної міграційної політики Європейського Союзу. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2001. Вип. 4. С. 48–54.
10. Гринда Н. Політичні і правові рамки спільної міграційної політики Європейського Союзу. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2001. Вип. 4. С. 48–54.
11. Демографический энциклопедический словарь / под ред. Д. И. Валентей. М.: Советская энциклопедия, 1985. С. 251.
12. Демографічна криза в Україні: Проблеми дослідження, витоки, складові, напрямки протидії / за наук. ред. В. Стешенко; НАН України, Інститут економіки. К., 2001. 559 с.: рис., табл.
13. Денисенко М. Замещающая миграция. *Международная миграция населения*. М.: МАКС Пресс, 2000. Вып. 5. С. 92–110.
14. Дмитриев А. Конфликтогенность миграции: глобальный аспект. *Социологические исследования*. 2004. № 10. С. 4–13.
15. Доцицин Ю., Лапин Н. Социальная значимость факторов вынужденной миграции. *Социологические исследования*. 2001. № 1. С. 92–96.
16. Драгунова Т. Просторовий аналіз міграційного процесу в м. Києві. *Статистика України*. 2004. № 1. С. 72–79.
17. Європейський комітет з питань міграції, домашня сторінка, URL: http://www.coe.int/t/dg3/migration/European_committee_on_Migration/default_en.asp (дата звернення: 26.09.2022).
18. Иноземцев В. Иммиграция: новая проблема нового столетия (Историкосоциологический очерк). *Социологические исследования*. 2003. № 4. С. 64–72.
19. Ичдуйгу А. Региональные и локальные перспективы. Политика международных мигрирующих режимов: транзитные миграционные потоки в Турции. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С. 131–142.
20. Каслз С. Глобальные тенденции и проблемы. Международная миграция в начале ХХІ века: глобальные тенденции и проблемы. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С. 27–42.
21. Клименко О. Взаємозв'язок та взаємозумовленість еміграційних процесів та економічного розвитку держави. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2007. № 6. С. 44–46.

22. Мазин А. Теоретические аспекты миграции населения. *Народонаселение*. 2001. № 1. С. 132–146.
23. Макознак Е. Международная классификация категорий мигрантов. *Соціальні виміри суспільства*. Збірник наукових праць. К. : Інститут соціології НАН України, 2002. Вип. 5. 516 с.
24. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри: (Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика): Енциклопедія / упоряд. Ю. І. Римаренко ; за ред. Ю. Римаренка. К. : Довіра, 1998. 912 с.
25. Міграція. СУМ. URL: <http://sum.in.ua/s/migracija> (дата звернення: 26.09.2022).
26. Морозова Г. Эмиграция – реальная угроза будущему страны. *Общественные науки и современность*. 1996. № 3. С. 30–36.
27. Окольски М. Миграционное давление на Европу. *Международная миграция населения*. Вынужденная миграция. М. : МАКС Пресс, 2001. Вип. 6. С. 46–54.
28. Окольски М. Региональные и локальные перспективы. Новые тенденции и основные проблемы в международной миграции: перспективы Центральной и Восточной Европы. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С.101–116.
29. Петров В. Этнические мигранты и полиэтническая принимающая среда: проблемы толерантности. *Социологические исследования*. 2003. № 7. С. 84–91.
30. Піскун О., Прибиткова І., Волович В. Міграційна ситуація в Україні. *Політична думка*. 1996. № 8. С. 45–72.
31. Пластинина Т. Некоторые особенности статистики и учета нелегальной иммиграции. *Международная миграция населения*. Статистика и учет миграции населения. М. : МАКС Пресс, 2001. Вып. 8. С. 66–70.
32. Прибиткова І. Сучасні міграційні процеси: теоретико-методологічні аспекти досліджень. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 1999. № 1. С. 161–172.
33. Пріс Л. Руйнування соціального і географічного простору. Міграція між США та Мексикою і виникнення транснаціональних соціальних просторів. *Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика*. Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів / укладачі Кононов І.Ф. (науковий редактор), Бородачов В. П., Топольськов Д. М. Луганськ: Альма матер – Знання, 2002. С. 358–379.
34. Пулэн М. Источники данных для измерения международной миграции в странах Центральной Европы. *Международная миграция населения*. М. : МАКС Пресс, 2000. Вип. 5. С. 14–37.
35. Римаренко Ю.І. Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика): *Енциклопедія / Упоряд. Ю. І. Римаренко ; за ред. Ю. Римаренка. К. : Довіра, 1998. 912 с.*
36. Ровенчак О.А. Міжнародна міграція крізь призму її причин і наслідків. *Вісник Львівського національного університету ім. І. Франка. Серія : Соціологія*. 2009. Вип. 3. С. 125–142.
37. Романюк А. Міграційні процеси у Львівській області. *Українські варіанти*. 1997. № 2. С. 21–25.
38. Романюк М. Д. Міграції населення України за умов перехідної економіки: Методологія і практика регулювання. Львів : Світ, 1999. 292 с.
39. Рыбаковский Л. Л. Миграция населения: прогнозы, факторы, политика. М. : Наука, 1987. 200 с.
40. Сергійчук В. І. Міграційні процеси української людності в перший період Другої світової війни. *Народна творчість та етнологія*. 1(383). К., 2020. № 2. 47–57. DOI: <https://doi.org/10.15407/nte2020.01.047>.
41. Тапинос Г.-Ф. Глобальные тенденции и проблемы. Глобализация, региональная интеграция, международная миграция. *Международный журнал социальных наук*. 2001. № 032. С. 61–72.
42. Тоба М. Психологічні особливості міжкультурної адаптації особистості до нового етнічного середовища. *Соціальна психологія*. 2003. № 1. С. 134–139.
43. Топилин А., Малаха І. Миграция высококвалифицированных кадров. *Народонаселение*. 2002. № 2. С. 62–76.
44. Трубич С. Міграційні процеси і зайнятість населення. *Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини*. 1999. Вип. 1. С. 398–403.
45. Українська політична еміграція 1919–1945: Документи і матеріали / Ю. А. Левенець (співгол.), В. А. Смолій (співгол.), В. М. Литвин, В. С. Лозицький, О. С. Онищенко, О. С. Рубльов, О. А. Удод, Ю. С. Шемшученко / Упорядн.: В. С. Лозицький (керівник), О. В. Бажан, С. І. Власенко, А. В. Кентій. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України ; Центральний державний архів громадських об'єднань України. К. : Парламентське вид-во, 2008. 928 с.
46. Хомра А. У. Миграция населения: вопросы теории, методики исследования. К. : Наукова думка. 148 с.
47. Цапенко И. Социально-политические последствия международной миграции населения. *Мировая экономика и международные отношения*. 1999. № 3. С. 52–63.
48. Шелюк В. Соціальна міграція: Етапи, функції, типи. *Перспективи*. 2001. № 3 (15). С. 45–50.
49. Collinson S. Europe and International Migration. London ; New York : Pinter Publishers, 1994. xiv + 210 p.
50. Geist B. Sociologický slovník. 992. 580 p.
51. Huntington S. P. Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ladu swiatowego. Warszawa : Warszawskie Wydaw. Literackie, 2018. 218 p.

Boietska-Ponomarenko B. T., Ponomarenko O. V., Shevchenko V. V. TYPES OF MIGRATION: CONTEMPORARY APPROACH TO ITS CLASSIFICATION

The article provides the author's wide definition of the concept of "migration". Its elaboration resulted possible thanks to the previous thorough analysis of the existing approaches of domestic and foreign researchers of several related social and humanitarian fields of knowledge. The authors take into account the available division of the phenomenon and/or process of migration into numerical types, carried out by scientists on the basis of various single criteria and their combinations or both. The author's vision of the systematization of current types of migration and those that have been formed historically is proposed. Modern episodes of migration were determined, as well as the features of the latest migration flows, which are mainly formed spontaneously under the influence of rapid geopolitical, economic and social circumstances. The same works for the role of diplomatic dialogue and international organizations. Further classifications of migration manifestations into (sub)groups is carried out on the basis of generally accepted views, modified by current transformations of the globalized world society. Prevalently multiple (complex) character of migroforming and migrogenic factors (O.Ponomarenko's term) was noted. High adaptability and capacity for rapid self-organization of the current migration movements of Ukrainians were observed. The authors also claimed noticeable higher moral level of migrants and their reluctance to break ties with the homeland. Considerable support, contrarily to possible opposition, to the acceptance of displaced persons by the world society, as well as the latter's provision of various assistance to migrants, has been proven. The need for a conceptual update of the terminological thesaurus (revision of the nomenclature in use), improvement of the toolkit, methods of documenting migration is postulated: all the above in the context of an integrated multidisciplinary vision of the problem of the movement of people in the world.

Finally, the authors formulated their vision of further scientific research in this area. Namely, it is the construction of a multidimensional multimodal scheme as a universal modal for the study of migration in the 21st century.

Key words: *migration, process(es) of migration, migration flows, migrants, types of migration, category, group, international/diplomatic negotiations, on-going processes in the contemporary society.*